

ОСОБЛИВОСТІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Тарасенко К.В.

Полтавський державний медичний університет

Дистанційний режим навчання, нові вимоги до забезпечення освітнього процесу стали викликом для вітчизняної системи освіти. Проведення ефективного дистанційного навчання потребує вирішення багатьох технічних завдань із залученням сучасних комп'ютерних технологій.

Ключові слова: дистанційне навчання, медична освіта, інформатизація, технології.

Distance learning and new requirements for the educational process have become a challenge for the domestic education system. Effective distance learning requires solving many technical problems with the use of modern computer technology.

Key words: distance learning, medical education, informatization, technologies.

Світова освітянська спільнота зіштовхнулася у 2020 році з глобальним викликом, зумовленим пандемією, спричиненою поширенням коронавірусу SARS-CoV-2. Уряди більшості країн виявилися не готовими до такої масштабної пандемії, їхні практичні заходи формувалися ситуативно. Для протидії поширенню COVID-19 практично в усьому світі заклади освіти були тимчасово закриті.

В Україні, за практикою зарубіжних країн, згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 16.03.2020 р. № 406 «Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19» та офіційного листа №1/9176 від 25 березня 2020 р. «Щодо особливостей організації освітнього процесу під час карантину» заклади освіти також були тимчасово закриті, навчальний рік 2019/2020 було завершено в дистанційному режимі. Дистанційний режим навчання, нові вимоги до забезпечення освітнього процесу стали викликом для вітчизняної системи освіти. Пандемія вплинула на звичні режими життя студентів, їхніх родин, викладачів, зумовила далекосяжні економічні й суспільні наслідки, загострила низку соціально-економічних проблем [1].

Дистанційний режим навчання торкнувся й медичної освіти, що спричинило цілу низку проблем, від розв'язання яких залежить якість підготовки майбутнього лікаря.

Переваги здобуття медичної освіти на відстані

1. Гнучкість – студент може навчатися в зручний для себе час та в індивідуальному темпі, незалежно від місця проживання/перебування.

2. Якісний матеріал (дистанційне навчання включає інформацію з кількох джерел, медіа-файли, коментарі викладача, посилання на статті тощо).

3. Індивідуальний підхід до кожного студента з урахуванням його здібностей і потреб.

4. Оволодіння сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями.

5. Вивільнення часу для відвідування різноманітних курсів і занять улюбленими справами.

6. Мобільність: зв'язок із викладачами здійснюється різними способами онлайн і офлайн.

7. Дистанційна освіта дешевша: студенту не доводиться оплачувати дорогу, проживання, а в разі навчання в зарубіжних ЗВО не потрібно витратитися на візу й закордонний паспорт.

8. Доступність навчальних матеріалів: студент має вільний доступ до необхідних навчальних матеріалів.

9. В умовах пандемії COVID-19 дистанційна форма навчання унеможливило ризик інфікування вірусом SARS-CoV-2 під час навчання.

У чому ж полягають труднощі переходу на дистанційне навчання для здобувачів вищої медичної освіти? Можна виділити такі особливості дистанційної форми навчання [2; 3]:

1. Необхідність мати високу відповідальність і самоконтроль для студента, оскільки вагому частку навчального матеріалу студент опановує самостійно. Дистанційна форма навчання підходить для високомотивованих студентів. Необхідність наявності цілого ряду індивідуально-психологічних умов. Для дистанційного навчання необхідна жорстка самодисципліна, а його результат безпосередньо залежить від самостійності й свідомості студента. Підтримувати потрібний темп навчання без стороннього контролю вдається не всім.

2. Неможливість відпрацювання практичних навичок і вмій: це один з основних недоліків дистанційної медичної освіти. Навіть найсучасніші комп'ютерні тренажери не замінять фізичного відпрацювання навичок на фантомах.

3. Дистанційна освіта не підходить для розвитку комунікабельності, впевненості, навичок роботи в команді, у медицині – комунікації з пацієнтами й родичами. У дистанційній освіті основа навчання тільки письмова. Для деяких студентів відсутність можливості викласти свої знання також і в усній формі може перетворитися на «камінь спотикання». Відсутність особистого контакту з викладачем і однокурсниками може стати негативним моментом для здобувачів вищої освіти, які люблять спілкуватися наживо, а не за допомогою інтернету. Крім того, деяким студентам набагато легше запам'ятовувати навчальний матеріал на слух, коли викладач читає лекцію, а не за підручниками.

4. Проблеми технічного характеру: відсутність швидкісного підключення до мережі «Інтернет» у студентів, брак якісних цифрових пристроїв, відсутність швидкісного підключення до інтернету у викладачів на робочому місці.

5. Проблема доброчесності й ідентифікації, що може виникнути під час тестування й відповідей. Поки що найефективнішим способом простежити за тим, чи чесно й самостійно слухач складав іспити або заліки, залишається відеоспостереження, що не завжди можливо.

Інформатизація освітньої галузі в Україні має певні здобутки. Цифрові технології все активніше використовуються для вдосконалення організації освітнього процесу й покращення управління в університетах. Нині уявити сучасну освіту без інформаційних технологій уже неможливо.

В освітній галузі залишаються й виникають нові проблеми, які необхідно розв'язувати. Проведення ефектив-

ного дистанційного навчання потребує вирішення багатьох технічних завдань із залученням сучасних комп'ютерних технологій. Серед головних викликів, які постали у сфері інформатизації освіти, можна зазначити такі [4; 5]:

1. Подолання нерівності доступу закладів освіти, педагогів, здобувачів освіти до інформаційно-комунікаційних технологій. Така нерівність зумовлена відсутністю в деяких місцевостях швидкісного інтернету; недостатністю фінансування закладів освіти в частині комп'ютерного забезпечення освітнього процесу й застосування мультимедійного контенту в навчанні; соціально-економічною обмеженістю студентів і неможливістю використувати комп'ютери для дистанційного навчання під час карантину тощо.

2. Забезпечення безпечної та швидкої взаємодії між великою кількістю освітніх баз даних, оскільки їхня розрізненість і різноманіття інформації й форматів даних ускладнює користування освітнім контентом, не дає змоги отримати достовірну інформацію про стан розвитку системи освіти України.

3. Створення на національному рівні інформаційних баз з індивідуальними деперсоналізованими даними про здобувачів освіти і педагогічних працівників, а також відповідних державних освітніх реєстрів. У розвинених країнах світу вже понад десятиріччя такий інструментарій використовується як основа для ідентифікації освітньої траєкторії здобувача освіти. За рівнем успішності його реалізації в дорослому житті оцінюють якість освітніх послуг і ефективність функціонування закладів освіти. Індивідуальні дані педагогічних працівників забезпечать облік реальної чисельності педагогічного персоналу закладів освіти.

4. Подолання спротиву інформаційним новаціям консервативної частини учасників освітнього процесу, зумовленого порівняно невисоким рівнем опанування ними ІТ.

5. Прискорене вирішення завдань цифровізації освітніх процесів у контексті подолання впливу пандемії COVID-19.

Нині Міністерство освіти і науки України проводить інтенсивну роботу з напрацювання дієвих сценаріїв розв'язання зазначених проблем, удосконалює й уніфікує в цьому контексті низку освітніх інформаційних систем і централізованих інформаційних баз.

Таким чином, ефективність упровадження технологій дистанційної освіти залежить від рівня інформаційної й комп'ютерної компетентності здобувачів вищої освіти й викладачів, адже самі по собі технології не вирішують усіх завдань у підготовці майбутнього лікаря. Але їх використання в освітньому процесі порушує важливі питання щодо рівня фаху, якості викладання, вимагає здатності швидко реагувати на зміни в навчальному середовищі, мати сучасні знання й навички не тільки у своїй предметній сфері, а й розумітися на сучасних технологіях, володіти педагогічною майстерністю, бути відвертими й комунікабельними зі студентами й колегами. Жодне сучасне технічне чи програмне забезпечення не здатне без участі викладача підготувати високопрофесійного лікаря.

Список використаної літератури

1. Вірстюк Н.Г., Оринчак М.А., Човганюк О.С. та ін. Дистанційне навчання з дисципліни внутрішня медицина для студентів-медиків в умовах пандемії COVID-19. Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу: матеріали науково-методичної конференції з міжнародною участю, м. Івано-Франківськ, 18 вересня 2020 року. Івано-Франківськ: Івано-Франківський національний медичний університет. – С. 6.
2. Куц О.Г., Омелянчик В.М., Бессараб Г.І. Дистанційне навчання в системі медичної освіти. Медична освіта. – 2017. – № 4. – С. 85-89.
3. Лісецька І.С. Дистанційна форма навчання студентів-медиків як виклик сьогодення // Сучасна педіатрія. Україна. – 2020. – № 7(111). – С. 81-86.
4. Скрипник Л.М. Дистанційна медична освіта: сучасні реалії та проблеми // Архів клінічної медицини. – 2012. – № 2 (18). – С. 116-118.
5. Шкатула О.П. Інформаційно-технологічна компетентність як одна з основ дистанційної освіти // Проблеми впровадження дистанційного навчання в освітньому процесі вищих військових навчальних закладів та можливі шляхи їх вирішення: Збірник матеріалів І міжнародної науково-практичної конференції. – 2017. – С. 196-200.

МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗВО В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Тарасенко Я.А., Тихонова О.О., Дейнега Т.Ф.

Полтавський державний медичний університет

Підвищення якості медичної освіти безпосередньо залежить від мотивації здобувачів. Зростання ефективності дистанційного навчання буде досягнуто в тому разі, якщо освітній процес включатиме теоретичну, практичну компоненти й контрольні заходи.

Ключові слова: мотивація до навчання, дистанційне навчання.

Improving the quality of medical education directly depends on the motivation of applicants. The increase in the effectiveness of distance learning will be achieved if the educational process includes a theoretical, practical component and control measures.

Key words: motivation to learn, distance learning.

Формування правильної навчальної мотивації студентів – одна з найскладніших проблем в умовах дистанційного навчання. Варіабельність навчального середовища, відсутність чіткої системи контролю знань, наявність додаткових джерел інформації під час тестування й усної відповіді призводять до зниження рівня відповідальності студентів і послаблюють їхню мотивацію в умовах дистанційного навчання. Відсутність мотивації студентів може знизити якість здобутої освіти, що негативно впливатиме на формування необхідних професійних